

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsacega mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnic sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 10. kimovca 1866.

List 26.

Prestave naj lepših himen sv. cerkve. *)

Poslovenuje J. Bile.

Božična.

„Jesu redemptor.“

Zveličar, Jezus, vsih ljudi,
Ki prej, ko luč bliščala je,
V vsem slavi svoji enacega
Te Oče večni je rodil:

To priča nam današnji dan,
Ki v kolu leta se verti,
Da Sam 'z naročja Večnega
Rešitelj svetu si prišel.

Svitloba, luč Očetova,
Narodov večno upanje,
O slušaj prošnji mili glas,
Ki 'z hlapcev Tvojih sere puhté!

Glej, zvezde, zemlja in vodé,
In vse, karkolj pod nebom je,
Rešenja novega uzrok
Pozdravlja z novo pesmijo.

Spominjaj stvarnik se svetá,
Da naše nekdaš si mešó
Oblekel, ko rodilo Te,
Device sveto je teló.

In mi, ki nas očistil je
Kervi presvete blagi vir,
Na slavo rojstvu Tvojemu
Ti himno v dar prinašamo.

O Jezus, bodi slava Ti,
Ki se iz reve si rodil,
Z Očetom, z Duhom blaženim
Na večne čase večnosti!

Teci k Marii!

Iz Kobarida pri Soči peljejo ceste na tri kraje, ena v Gorico, druga v Celovec, tretja v Videm. Poslednja ni sicer še sprejeta v plemeniti stan, hočem reči, ni še oklicana za cesarsko cesto, kakor une slovó, vender jo pa naši vozniki radi obiskujejo, ker se ne povzdiguje kakor uni dvé sestrici, kateri s svojim derznim povzdigovanjem grozne klance delate, in vsim tistim, ki jih potrebujejo, velike pritežnosti napravljate. Ona se varuje visocih hribov, kakor pametne mladice bežé pred visocimi mladenči, kateri „beli grad obetajo, pa černe kajže nimajo.“ Ona se, kolikor mogoče, ogiblje „Blata“ — tako imenujejo mehko planjavo, ktera se od Kobarida do Starega sela steguje — ter se derži kamnite gore, kakor modra hči svoje matere, da bi ji blato posvetnih tovaršij ne umazalo oblačila bele nedolžnosti. Ona je večidel ravna in položna; zato jo radi imajo. Peljiva se, dragi čitatelj, tudi midva po nji, sej nama je dala mati priroda dva berza konjiča, dve čversti nožici. Ali vidiš na desno tik ceste sterme goro, po kateri pohaja veseli

pastir z neštivilno čedo zvonečih živinčét? Glej na levo lepe, široke travnike, po katerih se vije počasna rib in rakov polna Idrija! Čuj premile vižice neutrujenih slavcev! Čuj krepke glasove pevajočih kosov! Kako se odmeva od Matajurjevih pečin! Zdi se, kakor bi hoteli ti krilatni pevci dopolnovati, kar človeška nemarnost Božji časti dolžna ostaja, zato prepevajo tako neprehoma stvarniku slavo ter razlivajo v stoternih sprelepah pesmicah svoje nedolžno veselje. Pač nebeška je lepota nedolžnega petja! O naj bi spoznali mladenči, ki radi pojó, da v pesmih nedolžnih le rožice cvetó, umazano vódo pa žabe pijó!“

V treh četertih ure sva dospela v podružnico Staro selo, in tu hočeva za danes ostati, da vidiva, kar je imenitnega. Naj imenitniša hiša v tej vasi je — hiša Božja. Pojdiva jo pogledat. Ali slišiš petje? V cerkvi pojó. Naj berže da so pri sv. maši, sej sicer bi bilo kaj ljudi po cesti in ulicah. Glej, tu gori je. Stopiva blizo, da se vdeleživa presvete daritve! „Dopolnjeno je.“ Hvala Bogú, da sva za časa prišla! Cerkvica je sicer revna, ali petje ti je menda vendar dopadlo, kaj ne? O, to je v resnici lepo, da malokje tako! Pa sej je lahko, ker pri vsaki sv. maši, tudi ob vsadanem pojó, če je le dovolj pričujočih. Kdo jih pa navdušuje, da tako radi prepevajo? Jaz mislim, ljubezen do blažene Marije Device; imajo namreč v tej cerkvi podobo svetega serca B. M. D., pa tudi shodišče za bratovščino tega imena. Sedaj pa poslušaj, kaj se je letos pred tisto podobo godilo. —

Bil je torek pred nedeljo sedemdesetnico, ko prisope čedno oblečena žena izpod Roba gori do staroselske cerkve. Ker so ljudje ravno pri sv. maši bili, je ostala pri vratih pa serčno molila; ali vidilo se ji je na obličju neko živo hrepenenje. Komaj odstopijo mašnik izpred altarja, že plane Katarina (tako je ženi ime) kviško, hiti k altarju, poklekne pred podobo B. M. D. ter začne glasno prositi, naj bi Mati Božja sprosila njenemu možu, ki je doma umiral, le to milost, da bi mogel lepo sprejeti sv. zakramente, preden umerje. Vpila je zaupno k Mariji Devici ter rekla: „In jaz ne grem od Tebe Marija, dokler me ne uslišiš!“ Ukazala je tudi ljudém, ki so bili v cerkvi ostali, naj molijo z njo, in molili so poleg družih molitvic tudi sv. Bernarda „Memorare.“ Zopet je sama molila ter rekla: „In jaz ne grem od Tebe Marija, dokler me ne uslišiš! Sej ne prosim ne bogastva, ne časti, ne družih posvetnih dobrot, ampak le to milost, da bi bil moj mož po kerščansko previden!“ Ljudje so jo tolažili in vên iz cerkve vabili, da bi je občutki preveč ne zmagali, ter so ji rekli: „Zaupajte Katar, Marija vas je uslišala!“

Komaj jo pripeljejo iz cerkve, že priteče neki mož izpod Roba ter ji pravi: „Pojdite doli, ker je že prašal,

*) Podajam tu čč. bravecem „Zg. Danice“ nekoliko naj lepših pesnij, ktere poje sv. Cerkev o dotičnih praznicah. Prestavljal sem, kar je bilo mož. na tanko in ohranil mero, ki je v latinskem, da se bojo zamogle po že znanih napevih peti, kakor se pojejo v ljubljanski stolni cerkvi. Pesmi so veličastne, v njih veje duh božji, pa prestava je, se vé da, daleč za originalom. Vender upam, da bom z njo dragim Slovincem ustregel. Prestavljaavec.

kam ste šla?" Žena gre. Ko pride domú, pristopi k bolnemu možu in ga glasno Materi Božji priporočuje...

Od slej je bilo bolniku vsaki dan boljši. V petek se je spovedal; v saboto pa je prejel sv. Rešnje Telo, v pričo dveh duhovnikov in množice ljudstva. To poslednje se je godilo ravno tisti čas, ko so bratje in sestre „presvetega serca B. M. D.“ iz cele kobaridske okolice v Starem selu zbrani slovesno Božjo službo (peto mašo s pridigo) imeli ter naj imenitniši god svoje bratovšine obhajali (na sedemdesetnico jim ni mogoče, ker je cerkva za farno zbirališče preveč v strani).

Tako se je tedaj Katarini, ktero od nekdanj ubogi in bogati spoštujejo pa ljubijo, naj serčnejši želja spolnila. Marija Devica jo je uslišala ter vnovič pokazala, da so resnične besede sv. pisma, ktere ji sv. cerkev na jezik poklada: „Kdor mene najde, bo našel življenje in prejel zveličanje od Gospoda.“

Kako je bila potem Katarina vesela, ni mogoče popisati. Marsikdo jo je slišal govoriti: „Zdaj sem zadovoljna. Naj ga Gospod Bog pokliče, kedar je njegova sveta volja! — Nad tem govorom je imel Gospod Bog dopadajenje, poslal je bolniku tudi telesno zdravje. Tako je prešla pobožna žena, ktera je za svojega moža dušno ozdravljenje prosila, še več kot je prosila.

Prišla sta potem oba v Staro selo zahvalit Boga in Marijo Devico. Pač vzrok sta imela! Bolezen je bila taka, da je ni upala človeška moč odgnati. Kaj je neki bilo?

V nedeljo pred sedemdesetnico je bil gospod Olio (tako se tisti po prošnji Marije Device ozdravljeni mož piše) vesel pri večerji. Naenkrat ga zadene mertvud. Naglo iz Kobarida poklicani zdravnik je berž poznal, da je prežlahtni ud, glava zadeta. Pomagal mu je, kakor je za dobro spoznal, in si toliko prizadel, da je tudi drug, pozneje poklican zdravnik (iz Čedad) njegovo ravnanje pohvalil. Vendar do torka popoldne ni imel upanja, da bo ozdravel bolnik; rekel je: „Čudež mora biti, da ta človek ostane!“

V torek zjutraj zasliši Katarina čudno ječanje. Bolnik umira. Ljudje pritečejo na pomoč. Vse zastonj. Katarina odpre škrinj; dá okoli stoječim pripravo, da ga preoblečejo; ona pa se umakne iz hiše brez povedi, kam gre? — Šla je, kamor jo je gnalo nje za dušni blagor vneto serce, šla je gori proti Staremu selu, ker se ji je zdelo, da sliši glas: „Teci k Mariji! Teci k Mariji!“ In tam gori je našla, kar je želela. A. Ž.

Poročilo Marijne družbe

zastran srednjo-afrikanskega kat. misijona od l. 1865.

Odbor „Marijne bratovšine“ na Dunaji je te dni razposlal sporočilo omenjenega misijona, iz kterega naslednje podamo svojim bravcem:

L. 1864 je sporočil o. superior Fabijan Pfeifer iz Hartuma, da jih je 10 kerstil in 8 poročil, — letos je misijon v tem oziru napredoval, kajti podelili so letos ravno tisti o. superior šestnajsterim sveti kerst. Med temi je bilo 12 nesužnjih zamorcev (10 že odraslih pa dobro podučeni za sv. kerst, una dva še le po 3 leta stara). Poročen je bil letos c. k. konsularni opravnik M. Hansal, Avstrijanec, ki se je l. 1853 pridružil kat. misijonu za srednjo Afriko. V zakon je vzel neko Abisinko.

V pisanji, s kterim o. F. Pfeifer to naznanja, še pristavlja, da naj prijatli in dobrotniki tega misijona s tem vspehom zadovoljni bojo, ker ne gre kaj več pričakovati od male zamorske kat. občine, ki šteje samo 30 oseb (14 zamorcev pa 16 zamork). „In vendar so samo ti, ki se v vsem popolnoma ravna po zapovedih

sv. Cerkve, pravi misijonar. Med tem namreč, ko se drugi naši katoličanje celó ob velikonočnem času radi odtegujejo ss. zakramentom, pristopajo zamorci in zamorke o velikih praznikih polni veselja k spovedi in mizi Gospodovi.“

Posebno radi in ginjenega serca poslušajo, če se jim pripoveduje od terpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa in velikrat prosijo, naj se jim ponavlja. Ta navdušenost revnih zamorcev, pravi o. Fabijan, mu je povračila dovolj za ves njegov trud in zagotovilo, da bode od leta do leta boljši.

V prvem svojem pisanji l. 1865 od 12. marca je naznanil o. superior, da je bil začetek tega leta kaj žalosten za Hartum, kajti huda bolezen je pomorila nad 1000 ljudi, — v drugem listu od 3. majnika piše, da je bolje in da ljudje v Hartumu in okolici več tako ne boleajo in ne merjó, pa da je pri misijonu vse zdravo.

V pismu od 11. junija 1862 pripoveduje od smerti g. Florijana Muha, popotnika iz Evrope, ki je nekaj v Hartumu, nekaj med bližnjimi zamorci živel in z lovom se pečal. Ko je pogumni lovec 6. marca pri potoku Kvijan-u napadel oroslana, dvakrat na-nj strelil in ga tudi dobro zadel, je imel lev vendar še toliko moči, da ga je zgrabil in raztergal. Lovec služabnik ga ni mogel več rešiti.

21. junija dopoldne se je privalila od jugo-vzhodnje strani nad mesto tako velika in gosta megla prahú in je táko temo napravila, da še svetilnice nič niso zdale. Nekteri so mislili, da so se vnele hrambe za smodnik; drugi so rekli, da se je začel sodnji dan in so molili vsak po svojem. Z eno besedo, bila je zmešnjava da nič tacega.

17. junija in pozneje še trikrat se je privalila taka tma kobilic, da so v Hartumu, zlasti na misijonskem vertu napravile veliko veliko škodo.

V pisanji od 20. avgusta 1865 naznanja o. Fabijan Pfeifer, da so 18. avgusta rojstni dan Njih veličanstva avstr. cesarja obhajali v misijonski kapeli s slovesno sv. mašo z zahvalno pesmijo, k kateri so prišli vsi v Hartumu živeči evropejci. Tudi, da je v Hartumu in okolici velika dragina, sosebno zato, ker ljudstvo noče nič na terg prineesti, kajti vlada kaj gerdo z njimi ravna, jim vzame kar prinesó in jim plača, kakor se ji poljubi, pa še to v slabem denarji, za kterega nič ne dobijo. Dobro je še to, da ni več toliko bolezní in da zlasti med zamorci legar več ne razsaja.

V pismu od 7. sept. 1865 se pritožuje o. superior zavoljo gerdega obrekovanja, kterega je nekdo zoper njega skoval. 4. septembra namreč je prejel pisanje iz Rima od najvišjega glavarja svojega reda, v kterem se mu očita, da je misijonsko hišo v Hartumu protestantom prodal, akoravno ni imel ne povelja za to iz Rima in tudi te oblasti ne, — pa da naj opraviči tako samovoljno ravnanje. — To pa ni nič res in tudi nikoli ni mislil na tako barantijo in nikoli od nje govoril; še branil bi se bil iz vseh moči, če bi bil kdo kaj tacega od njega zahteval. Na prošnjo o. Fabijana je tedaj odbor „Marijnega društva“ razložil o. redovnemu generalu in tudi prev. g. kardinalu Barnabó-tu, velikemu prefektu rimske „propagande“, da to ni res in da o. superior F. Pfeifer še nikoli ni nič storil zastran misijonskega premoženja brez volje in vednosti odborove.

Kakor je pisal g. c. k. konsularni opravnik v Hartumu, si je to reč zmisli berž ko ne kak drugoverec, gotovo pa ne kak ud izmed misijonišča, med kterimi ni nikoli ne prepira ne sovraštva. — Posebno važne so te-le besede v njegovem pismu: „Tukaj v Hartumu smo vsi zdravi, kar priča, da je prazna tista misel, da v Hartumu vsak kmalo umerje.“

28. februarja 1866 piše o. Fabijan, da je vedno njegovo prizadevanje, da se razširi misijon in udje v sv. veri uterdi. Ptujci katoličanje pa, živeči v Hartumu, se ne menijo dosti za misijon in za zveličanje svojih duš, prišli so le, da se obogaté in le po denarjih hrepéné; da so prave zgubljene ovce.

V dokaz, da tudi vlada ceni in spoštuje ta kat. misijon, naj bo to, da je poslanec podkralja egiptovskega v Hartum pridši poklonil misijonu nekaj denarjev pa štiri divje kozle. Ko je pa zapustil mesto, je povabil k pojedini tudi o. superior-ja in prav prijazno pa dobrovoljno govoril o misijonu. (Dalje nast.)

Hudobna mačeha.

(Sp. Andrej Makarovič.)

(Dalje in konec.)

Madlena obmolke nekoliko, ker je bilo slišati pred hišo človeka, ki je sneg otesaval. Polagoma se vrata odprejo in noter stopi bela in bleda žena, močno podobna namalani smerti. „Gervazija!“ zavpijete obe in se silno prestrašite, ko pošastno prikazen zagledate.

„Dober večer,“ reče prijazno prišlica in se jima bliža. „Gervazija ravno nisem, pa tam blizo nje stanujem in prinesla sem vam nekaj od nje.“

„Meni? — od Gervazije?“ jeclja Katarina in bistro pogleduje obiskovavko, pa hitro jo je spoznala za pokopačevo ženo.

„Iz groba ste nam kaj prinesla!“ izdihne Rudečacapa in si čelo in persi prekriza.

„Res, prav iz groba,“ odgovori grobničarjeva žena. „Ravno sem imela tam le pri onegovih neko opravilo. Domu vernivši se sem vidila tukej svitlobo in zato sem noter prišla, da vam prej ko moč izročim, kar vam gre.“

„Kaj ste nam pa prinesli, Polona?“ praša Katarina plašno.

„Ta sreberni križec le. Moj mož ga je danes našel, ko je ravno jamo za sosedovega otroka kopal; hitro ga je spoznal na vrezanih čerkah. G. in S. in mi ukazal, naj ga vam izročim za spomin, ki vam ga Gervazija iz groba pošlje.“

„Spomin, ki mi ga je ranjca Gervazija poslala iz groba!“ ponavlja Katarina in vpira oči na križec. „Dobro te razumen, ljuba Gervazija!“ reče tiho, hvala ti, da me s tem spominom svariš in mi mojo terdobo do tvojih otrok očitaš. Nisi me zastonj spomnila na svojo tugo zavolj terpljenja tvojih otrok. Bog ti plačaj in se usmili tvoje duše!“

„Lepo hvalo za vaš posel!“ reče Katarina potem pokopačevi ženi. „Tudi vašemu možu bodi lepa zahvala za križec; njegovo vrednost vem le jest sama naj bolje ceniti.“

„Ni je treba zahvale,“ pravi Polona. „Najdek iz groba ne da nikomur sreče, če ne tistemu, čigar je. Zdaj pa počivajte in ne zamerite, da sem vas s ponočnim obiskanjem tako ostrašila.“

Tako govore odide. Katarina začne še le zdaj prosteje sopsti. Tudi Madleno je bil strah močno obšel, zato se obe počivat spravite.

„Ne vem, kaj da bi o tem mislila,“ reče Rudečacapa sama pri sebi, „ali zdi se mi, da je moja pripoved ubogo ženo vender bolj ginila, kakor je bilo prav za prav treba. Nadjam se, da ne bo brez dobrega vspeha. Na vsak način je imela pravlica nocoj več moč, kakor nedkaj domá pri kolovratih, dasiravno je nisem do konca prignala.“ — Kmalo potem ugasne luč in tiho je bilo po vsi hiši. Samo iz Katarinine spalnice bi bilo pazljivo uho lahko slišalo neko ihtenje. Drugo jutro je bila Katarina vsa spremenjena. Nikdar ni bila

tako priljudna in prijazna, kakor ravno danes. Perva skerb ji je bila, da je šla v spalnico, kjer so po navadi njeni pasterčki merzle noči na terdih žaganicah prejo-kavali. Še so terdno spali na tesnem prostoru nagnjeni, kar je zoper vsako čedno šego in previdnost, namesti da bi imel čedno vsak svojo posteljico blizo matere. Kakor namalani angelčki so se ji zdeli. Dolgo jih je z milim očesom gledala. Še nikdar se ji niso tako milovanja vredni zdeli, kakor danes. Potem se pa pripogne in vsacega po bledem licu in po čelu boža.

Pa hitro so se zbudili in mačeho debelo gledali, ker so se bali, da jih bo že spet tepla po stari navadi. Katarina malo deklico poljubi in z milim glasom popraša: „Angelček moj, ali me kaj rada imaš? „Otrok pa še bolj v njo stermi in z glavo priklina. Zdaj pa vse zaporedoma lepo in snažno obleče, jih v stanico spravi in jim dá, kar bi si bilo le moglo njih srce želeči. Skoraj jim je bilo boljše, kakor pri ranjci materi.

Se bolj so se pa veselili, ko so še tisti dan novo posteljice po spolu vsak na drugi strani v čednih kamericah dobili. Ves ljubi dan je bila mačeha tako prijazna ž njimi, da nikdar poprej ne tako. Oče Št... je iz srca Boga hvalil, da je vse tako na dobro obrnil.

Od tistega dne je bila Katarina naj skerbnejša mati svojim pasterčkom. Nobenega pomanjkanja niso imeli. Če se je pa kdaj spozabila, jo je spominek budil, ki ga ji je bila Gervazija poslala. Vedno ga je na prevozi za vratom nosila.

Zdaj še le je prišel nebeški blagoslov v Št...evo hišo in ni več zgnil iz nje. Tudi potlej ne, ko je Katarina imela s svojimi lastnimi otroci opraviti. Ljubila je pasterke ravno tako kakor lastne. To naj bi si take mačeha dobro zapomnile, ki s pasterki lepo ne delajo.

Pogostoma je od takrat Katarina z otroci hodila na pokopališe molit na gomilo ranjce Gervazije. Tako Božja previdnost večkrat ljudi spreobrača po čudnih potih.

Toda opomniti moramo, da oče Št... sam je bil prvi vzrok, da se je Katarina poboljšala. Ker ni mogel drugač, si je bil to zvijačo zmisli, — koliko prav ali ne prav, nočemo tukaj presojevati. Najel si je bil staro Madleno, ki je bila urno pripravljena z izmišljeno pripovedko, ktera je bila toliko resnična, kolikor je bila Katarina sama v nji popisana. Pogovoril se je potem s pokopačem in njegovo ženo, ki je Gervaziin križec, najden res na njenem grobu, o pošastni uri prinesla Katarini, ravno o pravem času, kakor da bi se bile z Madleno pomenile.

Če je bravecem našega lista všeč, hočem jim tudi še povedati:

Kaj premore hudobna ženska.

Bil sem nekda na deželi, in kadar je kaka žena kaj posebno slabega storila, slišal sem govoriti: „Česar peklenšček ne more, hudobno babše stori.“ Da to ni vselej prazna beseda, pokazala bo naslednja pripovedka.

Živela sta v nekem kraju zakonca, ne bogata sicer, pa, kar je lahko vsak, bila sta — poštena, bogaboječa, delavna in srečna. Dan za dnevom sta si s pridnimi rokami zaslužila potrebnega kruhka za-se in za troje čeverstih otročičev. Bog jima je dobrotno pomagal, ker njemu sta se vedno priporočevala. Anica je pridno hiševala, gleštala mali vertec in skerbela za lisko v hlevu; pa pri teh in drugih opravilih ni zanemarjala svojih otrok, kar se dandanašnji, Bogu bodi potoženo! tolikrat zgodi. Kmetje večkrat za neumno živino bolj skerbé kakor za otroke, ki so vender božje podobice. Zvečer sicer živino skerbno zapirajo, po sinovih pa ne pogledajo, ali spijo pod lastno streho domá, ali se pa semtertje vlačijo po nevarnih potih. Anica je imela svoje otroke vedno krog sebe in ni jim pustila po vasi klatiti

se z družimi otročaji, da bi jih slaba tovaršija ne popačila. Če so bili ravno še majhni, so ji mogli vendar zmiraj kaj delati. Se vé da jim je le njih močem primerne opravila odkazovala. Vedila je dobro, da postopanje je začetek vsega greha. Zarano jih je učila keršanski nauk in napeljevala jih na pravo pot pobožnega življenja. Zraven tega je skerbela pa tudi za njih telesni blagor. Snažno jih je oblačila, pa ne nališpano, in bili so zmiraj snažni. Potrebneža živeža jim je dajala o pravem času, pa ni jih vadila sladkarij lizati in ne jedil izbirati si; učila jih je pa Boga hvaliti za borno hrano, in vedno jim je ponavljala, da vse le od njega imamo. O kako žalostno je, da včasih še v olikanih hišah otroci od staršev nič ne slišijo, kdo je darovavec vsih dobrót! Taki otroci ne bodo srečni; tudi staršem ne bodo veselja delali. — Pri Aničinih otrocih pa je vsaka lepa beseda lepo mesto našla, zato so bili tako bogaboječi kakor mati, in čversti, da je bilo veselje. Pa kako se je tudi mati veselila, vidivša da njen trud ni zgubljen. Ali ni se prevzela zato, kakor mnoge matere, ki po vsem svetu trobijo, kako dobri in vboglivi so njih otroci, dasiravno so večkrat le zmehkeženi poredneži. Ko so otroci odrastli, počeli so v šolo hoditi in vse jih je rado imelo, ker so bili tako pohlevni in lepega obnašanja. Na poti v šolo in iz šole so se pred vsacim znamenjem čedno odkrili in, če jim je čas dovolil, še kako molitvico obmolili za ljube starše. Naj starši med njimi je bil nekega dne družega učenca pri gospod kaplanu naznanil zavoljo neke napake. Hudobni Jakec je bil zatega del na Miheca vedno jezen in če je le mogel, ga je skrivši dregnil, ali mu kaj družega storil, kar le sprideni otroci delajo. Mihec je vse voljno poterpel in ko je bil Jakec bolan, ker se je bil pri der-sanju na ledu prehladil, ga je obiskoval in mu dobrote skazoval, kakor lastnemu bratu. Sovražnike ljubiti in bolnikom kaj dobrega storiti, ga je bila mati zgodaj naučila, rekoč: kar hočeš da drugi tebi storé, to stori tudi ti njim. Z dobrotnim obnašanjem se je bil Mihec malopridnežu prikupil. Jakca je bilo tako vedenje ganilo, da se je ves poboljšal in Mihecu serčen prijatelj postal. Konec šolskega leta so bili vsi trije otroci deržine Anke in njenega moža pri očitni poskušnji pohvaljeni, prejeli so vsak svoje bukvice za darilo, ki so jim več veljale, kakor pol sveta. Starši jih niso prehvalili, temuč jih še k večji marljivosti spodbujali! In tako se je tudi zgodilo, da so na telesu rastle in na duši vedno bolj močneli. Blagoslov iz nebes in angeljvarh je bil vedno z njimi. (Konec nast.)

Tri mesce na Jutrovem.

VI.

(Stolp 40 mučencev in templarsko poslopje s cerkvijo. 40 mučencev pod cesarjem Licinijem. Renančki v miniaturi. Staro izročilo o begu sv. Deržine. Vodnjak sv. Helene in znamenitost vodnjakov na Jutru. Albanca in ilirčina. Prenoevanje v samostanu. Ramla in njen pomen. Jožef Arimatej in Nikodem. Zgodovina mesta in samostana. Kje je že?)

Omenil sem zadnjič, da smo šli pred večerom gledat podertine templarske in cerkve 40 mučencev. Nekako četrta ure nazaj proti Jafi stoji namreč velikanski stolp, na štiri vogale zidan, ves iz rezanega kamna, ki je samo na verhu nekoliko razkrušen. Akoravno že pozno, smo vendar hotli razgled z njega viditi in šli smo od znotraj na okrog do verha po 120 stopnicah. Poleg stolpa so obširne podertine nekdanjega velikega poslopja, posebno imenitne so pa podzemeljske votline. Ostanke ti so podobni zidavam nekdanjih križankov; mislili so tudi, da tukaj je bila cerkev tistih 40 mučencev, ki so pri Sebasti v Armenii za sv. vero serčno umerli. Bili so namreč vojaki 12. legije, ki so bili pod

cesarjem Licinijem obleke oropani na led verženi, kjer so zmerznili in so bili potlej v ogenj verženi. Njih zbrane košice, kakor izročilo pravi, so bile tu sem prenesene, nad katerimi da naj bi se bila cerkev zidala, kar je potlej sv. Helena doveršila. Ravno tukaj, menijo, je bilo zalo poslopje nekdanjih templarjev ali vitezov sv. Janeza, ki se zato tako imenujejo, ker so v Jeruzalemu blizu tempeljna imeli prvo svojo cerkev in romarsko staniše. Vsa podoba je, da je bila tukaj res velika naprava slavnih Johanitarjev, kateri so tukaj visocega stolpa potrebovali, kakoršne so imeli tudi drugod po sveti deželi, da so od daleč opazovali na sovražnike, pa tudi na romarje, ki so se bližali, da bi jim na pomoč šli, ako bi jih kdo nadlegoval. Ker pa nekateri te zidave Arabom pripisujejo in zlasti zastran stolpa pravijo, da bi ga bil zidal egiptovski sultan Mahomed, sin Kalaunov, se tudi jaz nočem prepričati, akoravno jim ne morem prav verjeti. Prepričal sem se, da mnogi popisovalci so pritlikovski Renančki v svojem pomenu, kateri povsod vse staknejo, da bi stare izročila overgli in svoje misli namesto njih popotnikom vsilili. Sej, če kaj novega ne pové, češ, popisovanje ni mično in ne izvirno. Ne rečem pa tega ravno zastran verskih, ampak zavoljo drugih reči, ki so zastavljene na človeških izročilih.

Naj omenim tukaj staro izročilo o begu svete Deržine v Egipt. To izročilo namreč pravi, da sv. Jožef, begoč pred Herodom, ni zavil od Jeruzalema po ravni cesti proti jugu, kjer bi bil šel skoz Betlehem in Hebron in grozdno dolino, iz ktere sta bila Jozva in Kaleb svoje dni prinesla tisti imenitni grozd, ter bi bil dospel v Gazo na Filistejskem. Tudi ni hotel iti na bližnjico čez judovske bribe v terebinško dolino, kjer je bil svoje dni David Golijata končal. Izvolil si je rajši očitno pot čez Arimatejo v Jope, ker se je bilo zanesti, da po tej poti ga bodo preganjavci narmanj iskali. Na mestu, kjer je zdaj ravno poprej imenovani stolp, pravi izročilo, je sveta Deržina počivala, in sv. Helena je bila pozneje na ravno tem mestu zidala cerkev.

Od ravno imenovanih razvalin smo šli čez polje med nekterih smokovih dreves na drugo stran ceste prot severo-izhodu, k tako imenovanemu vodnjaku sv. Helene (Bir ezziabak), ki je od mesta četrta ure proti severu. Imenujejo ga tudi delo velikega Konstantina. Toda več pisavcev je, ki ga ne temu in ne uni ne privoščijo, vendar pa ne povedó, kdo da bi ga bil zidal. Delo je mojstersko, bodi si že, čigar je. V tih krajih, kjer je toliko pomanjkanje vode, so ljudje od nekdanj posebnost pazljivost obračali na dobre in lepe vodnjake. Vodnjak sv. Helene je precej globoke pod zemljo kakor majhno jezerce z več predelki, kateri so z oboki ločeni kakor kake lope. Šest taci klončnikov je po versti, vsak 3—5 stopinj širok in 30 stopinj dolg. Ob koncu je ozek vhod po stopnicah in na verh sem ter tje kak dušek za svitlobo. Oboki verh zemlje so nekoliko izbuknjeni, da se vidijo zaporedoma kakor široke lehe na njivi. Vodnjaki na jutru so kakor zlati rudniki in vidijo se ostanki nekdanjih prelepih enacih del sem ter tje — prav raznoteri, torej bom še o družih prilikah o njih kako besedo sprožil; zdaj pa še kaj družega.

V prav prijetnem večernem hladu gremo nazaj proti samostanu. Šla sta za nami med drugimi tudi dva možaka, ki sta se mi nekako čudna in bolj tiha zdela. Denem ju na muho ter poskusim nagovorivši ju, kako in kaj. Začudil sem se pa, ko sem poznal, da zraven arnavščine in nekoliko italijanščine tudi precej dobro ilirsko govorita. Bila sta trgovca, če sem prav razumel, iz Smirne, in sta romala v Jeruzalem. Močno sta bila razveseljena, da smo se razumevali in zmiraj sta k meni tišala.

Naši konji, naša roba in vse je bilo v samostanu; pa ne le naše, ampak tudi reči od veliko drugih romarjev. Nekteri so dobili sobe in postelje, drugi so se potaknili, kamor so se mogli po prostorih. Samostan pa je bil zapahnen kakor terdnjava; vender so dragomanovi ljudje vso noč pri naši robi imeli stražo. To je bilo v saboto pred tiho nedeljo, 17. sušca. Drugi dan na vse zgodaj smo vstali, odmaševali in se tako urno sukali, da smo ob šestih že odrinili. Imeli smo namreč še dolgo pot, — in ta dan nam je bilo viditi prvičkrat v življenji sveto mesto Jeruzalem. Ali preden Ramlo zapustim, se spodobi tudi o tem mestu kaj malega povedati.

„Ramleh“ = Ramla, arabsko ime, pomeni „peščeno“ mesto (ram'l, pesek) in je druge korenine kakor „Rama“, „Ramataim“, kakoršnih imen je imelo več krajev, kakor je bilo n. pr. več „Emavsov, Magdal“ itd. „Saintine“ meni pa vender, da naša Ramla bi bila nekdanja „Ramat-lehi“ (verženje čeljusti), ali „Ram-lehi“ (homec čeljusti), in to bi bilo mesto, znamenito iz zgodovine Samsonove. (Sodn. 15, 18, 19.) Od tod je bil neki tudi tisti pravični Nikodem, ki je z Jožefom Arimatejem vred Jezusa pokopal. Pravijo, da samostan frančiškanski stoji na tistem mestu, kjer je bila Nikodemova hiša. Skalna duplina pod cerkvijo se kaže kakor raka obeh svetih mož. Tudi Jožef, Nikodemov tovarš, je bil namreč tukaj; zato se imenuje „Arimatejic“, ker Ramla se je nekdanj Arimateja imenovala.

Ramla je trgovsko mestice v lepi dolini saronski, ki ima morebiti nekaj čez 3000 prebivavcev, med kterimi je neki do 2000 mohamedanov, drugi so kristjanje, naj več razkolniških grekov. Tergujejo pa naj bolj z mijlom in pavolo. Bila je pozneje škofijski sedež, kakor Lida. Zraven latinskega in greškega samostana ima tudi armensko in maroniško cerkev. Samostan frančiškanski je prostoren in previdno zidan, ter ima lasten oddelek za samostance, in zopet drugi za romarje. Vstanovil ga je Filip dobri, burgonjski vojvod l. 1240; v začetku tega stoletja je bil skorej ves predelan; ohranili so s starega ozidja samo sobo, kjer je stanoval Bonaparte, ki je imel v Ramli veliko staniše ali general-kvartir, preden je bil šel oblegat Ako (Saint-Jean d'Acre.) Ramla je bila tehtno mesto zlasti o križanskih vojskah; pod njenimi zidovi so se veršile kervave vojske. Balduin IV je bil Saladina tukaj tako namahal, da je bil zgubil vso svojo vojsko in jo je bil skorej sam unesel — bežé na velbludu. (Saintine.)

Sicer pa si je Ramla kakor mesto še le pozneje večji veljavo pridobila. Verne pravi: O Kristusovih časih je bila Arimateja še beržkone le majhna, pa gotovo prijetna in mikavna kakor malo kakošen kraj — lepo prebivališče, vredno možakov, kakoršna sta bila Jožef in Nikodem. Isambert francoz pravi: „Začetek Ramlin je musulmanski. Arabski zemljepisec Abul'Feda terdi, da to mesto je bilo vstanovljeno l. 716 po J. K. po kalifu omriadu Sulejmanu, sinu Abd-el-Melekovem. Mnih Bernard, ki je hodil po Palestini l. 870, je prvi popotnik, ki je Ramlo imenoval.“ Lahko da je bilo le z imenom „Arimateja“ znano, ter so ga Arabci razširili in po peščeni zemlji zvali Ramla, kar je bilo gori omenjeno.

Kje si že?

Kje si že, o sveto mesto?
Kje si ti, nebeški vert, —
Kje si mesto — ti nezvesto,
Ki za ljubav daješ smert?

Kje je Bog in človek pravi
Hodil, molil in in učil?
Kje vojskoval boj kervavi,
Kje na križu kri prelil?

Dvigni kviško se nižava,
Da čez gore v daljo zrem;
Znižaj zdajci se višava,
Da vidim Jeruzalem!

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Skorej vsi časniki razkrivajo vojskine rane in raznotere skaze, ki so vzrok nesreči, ktera je Avstrijo zadela, in svetvajo, kako naj bi se pomagalo. Da bi ti zdravniki le tudi na znotranje rane gledali, ki so viri zunanjih, potem bo ozdravljenje do korenine seglo in teknilo. Nikoli pa sami svojih ran tako bistro ne vidimo, kakor jih vidijo ljudje v nasprotnem stanu. Pisal mi je te dni eden tovaršev, s kterim sem pred nekimi tedni po Jutrovem skupaj popotval, iz Cáh (Aachen) na Pruskem in vmés zapletel nekatere besede, ktere imajo globok pomen. Pravi namreč med drugim:

„Leider hat der unselige Krieg auch hier tiefe Wunden geschlagen. Unsere Stimmung ist sehr gedrückt, da wir die einzige katholische Macht, auf welche wir noch bauen konnten, so tief gebeugt ... sehen. Auch schmerzt es mich, in katholischen Journalen jetzt Dinge über Oesterreich zu lesen, die, wenn sie auch wahr sein mögen, besser nicht gedruckt würden. Denn unsere Gegner wissen das sehr geschickt auszubeuten. So berichtet ein Domprediger aus Breslau, der als Feldgeistlicher bei Königgrätz war, dass (häufig) österreichische Officiere so schwer zur Beichte zu bewegen itd. Ein „Schmerzensschrei aus Wien“ in den Münchner hist. politischen Blättern berichtet noch Aergeres über den dortigen Verfall der Religion und Sittlichkeit. Möge Gott nicht umsonst seine Zuchtruthe geschwungen haben.“ —

Iz teh verstic je to-le očitno: 1) Da katoličanje ob Renu na Pruskem imajo sočutje z Avstrijo. 2) Da je ondotnim katoličanom neslišano in neverjetno, da bi se kdaj katoliški vojaški častniki spovedi branili, tedaj verjetno znanje, da je katoliško vojaštvo na Pruskem bolj katoliškega duha. To je toliko bolj verjetno, ker so tudi naši častniki dosti pisarili, kako goreče so pruski katoliški vojaki k spovedi hodili, celo zunaj na prostem duhovne za spoved prosili, ko so bili prišli na Cesko. 3) Da tako zanemarjenje in opuščanje spovedi je pruskim katoličanom tako spotikljivo, da je močno želeti, naj bi se take reči celo ne razglasovale, — med tem pa ko se po dosti krajih Avstrijskega med tako imenovanimi olikanimi za kaj tacega že malo praša; in da celo protestantskim Prusom je tako slabo cenjenje vere spotikljivo (die Gegner wissen sehr geschickt auszubeuten). Poslednjič je iz unih verstic jasno priterjenje, kako se ondi misli, da zavoljo spačenosti, pregréh in neverstva („noch Aergeres über den Verfall der Religion und Sittlichkeit“) smo Avstrijani tepeni. — To tedaj je očitna rana med vojaštvom in civilstvom, ki je zraven drugega kriva avstrijske nesreče; zacelimo jo, ako hočemo, da bode o drugi priliki bolje. —

Iz Zapóg na Gorenskem. — Častiti gospod! Prosim naslednje verstice v „Zgodnji Danici“ razglasiti: V sredo 28. avgusta so odrinili zadnji deželni lovci iz Ljubljane na Gorensko. 3. kompanija se je podala čez Smartno v Zapóge v lepem redu in z zalimi šopki na klobukih, ktere je vsem strelcem podaril neki domoljuben gospod iz Ljubljane; spremljala jo je topničarska godba in mnogo ljudstva. Po kratkem počitku v Smartni so jih ondošnji gosp. fajmošter Anton Namre po lastnem nagibu pred cerkvijo pričakovali in v verstah stoječim strelcem prav ginljivo govorili, jim dolžnosti keršanskega junaka, razložili in v izgled patrona te cerkve svetega Martina, slovenskega junaka, predstavljali. Po govoru, kterega so sklenili z besedami, ktere so vsem pričujočim globoko v serce segle: „vse za vero, dom in cara!“ so dali klečečim strelcem blagoslov s presv. Rešnjim telesom, in po tem so se navdušeni s čeverstimi živio-klici podali na namenjeni kraj. Ivan Gruden, častnik.

K spisu „Z Verhnike“ v poprejšnjem listu. Prosimo, naj se k tistim gg., ki so obhajali undan na Verhniki petindvajsetletnico, pridene tudi preč. gosp. Lovro Pintar, fajm. na Breznici, ki je bil po naključju izpušen.

Iz št. Petra nad Čedadom smo to-le zvedili iz prijateljskega lista: 26. mal. serpana so bili prišli k nam laški vojaki in prebivali so z nami kaci osem dni... Lahki dosti z dobrim očesom gledajo Kranjce, ker so jih spoznali za mirne, krotke in dobre; taka pa ni z drugimi vojsaki... V Vidnu so laški vojsaki... Mi Sloveni, ki spadamo pod vidensko okrajino, imamo posadko avstrijsko, postave pa laške; nobenega avstrijskega gerba ni viditi več pri nas... Vradniki eni so zbežali k Lahom v Viden, eni pa so ostali in so plačevani od Lahov. Pravijo eni, da laška meja bode segla do Soče; to pa se ne ve, ali bo resnično. Gosp. o. Anton Bankič, iz Jezusove družbe, je zdaj v Gorici, ker je bil prisiljen bežati iz Vidna. Ako bi hotli slišati tega našega pridigarja, zdaj imate priložnost ga povabiti. V ta namen se oglasite pri gosp. Mat. Pircu, korvikarju v Gorici. V Vidnu je bila oglašena postava, da vse cerkveno premoženje bo zdaj vladino; tedaj vsi samostani — moški in ženski so zaterti. — Od zadnjega rožnika, ko so se vedno bolj kopičili politični oblaki, so nam bili časniki popolnoma jenjali dohajati od goriške strani, ker to je bilo ostro prepovedano. Tedaj ne prejemanj ne Danice*), ne Novic, ne Slovenca, in tako nič ne vem, kako je pri vas. Nekaj časa tudi laški časniki nam niso dohajali.

Iz Tersta neki list pravi: „Kolero imamo,“ — brez natančnejšega naznanila.

Iz Krems-a pravi prijateljski dopis: Kjer koli so Prusi po naših krajih lomastili, lomasti zdaj kolera prav hudo. Samo v Horn-u jih je umerlo v kratkem času 200.

Iz Amerike. Iz Krov-Ving-a v Minesoti, 30. mal. serp. 1866.

Premilostni Gospod Knez in Škof!

Naj smém svojemu domačemu Milostnemu višemu pastirju nekaj verstic sporočiti o svojem misijonskem delu.

Zadnja zima je bila nenavadno huda, sešeno za-me sivega starčka, in me je zadrževala od vnanjih misijonskih potov, spomladi me pa napade huda persna bolezen, tako da sem letos še le mesca rožnika šel med Indijane. V imenu Gospodovem sem obiskal najprej nekaj starejih misijonskih stajališč in z mano moj namestnik in iskreni tovarš g. Ign. Tomazin; dobro sva jih podučila in oskerbela, zraven sem jih pa še jaz nekaj bolnih ozdravil s svojimi homeopatičnimi zdravili. Vstanovila sva tudi tri nove indijanske misijone, za kar so me ze lani indijanski glavarji sami prosili: na Makvo-Mines-u, v Neiačing-u pri Leech-Lake-u (Lič-Leku) in v Minising-u v Caiss-Lake (Kčs-Leku). Bog je blagoslovil moje delo, da sem že s prvim govorom pridobil serca svojih divjakov za vero in sv. kerst; ali škoda, da nisem mogel dela končati in toliko jih izučiti, da bi bili res keršeni. Zopet namreč so me napadle persne bolecine, k temu je še živeža jelo primanjkovati, tako da sem se mógel verniti in delo na boljše čase odložiti.

Mesca rožnik pa mali serpan sta za divje Indijane čas pomanjkanja in stradanja. Tačas nimajo na vertih kaj dozorelega, lov ne izdaja nič in pa še ribe zapusté gorke vode in gredo v daljše globočine merzlega jezera in rek. Takrat nekteri iščejo po gozdih rudečih in černih jagod, drugi se živé od lubja, ki se derži smolnate kože nekih dreves, in nekterim je jed lastna slina. Gri-

zejo namreč smolo, da se prav veliko slin napravi v ustih, ktero požirajo. — Naj boljši čas za misijone med divjimi Indijanci je od mesca kimovca do novega leta; takrat imajo živeža dovelj: vertnih pridelkov, divjega rajža, rib, zverjad, in ostanejo domá skupaj, da jih je lahko podučevati. Ravno zato jih nisva na tem misijonskem popotvanji kaj veliko kerstila, samo nekaj otrok in pa dve ženski, katerih ena je bila na smertni postelji, druga pa v sivi starosti, tedaj že tudi blizo smerti, — za kar naj bode Bogu hvala!

Pa tudi še druge sitnosti in težave ima misijonar, zlasti v tem času na svojem popotvanji. Spremljajo ga noč in dan gosti roji velicij indijanskih komarjev in ga silo mučijo s svojim strupenim zelom, če ni ves zagnjen. Pa je tudi za starega človeka silno težavno po vodah voziti se v malem indijanskem, iz drevesne skorje narejenem čolnčku, ko mora sključen čepeti na tesnem prostorčku, zlasti če je viharo in valovje pluska čez čolnček in čez človeka v njem, ter ga premetava sem ter tje. To ni kar si bodi za takega, ki bi se smerti bal.

To vse sem jaz že večkrat skusil, pa vse sem lahko in voljno prestal zavoljo duhovne žetve. Ako indijansk misijonar pomisli, koliko je ena sama pridobljena duša pri Bogu vredna, mu noben trud in nobeno terpljenje njegovega stanú ne more serca podreti.

Škoda da nimam več duhovnov, da bi jih razpostavil po svojih misijonih, ker zelo se bojim, da bi revnih Indijanov ne premotili in pridobili protestanski pridigarji. Njih ministri namreč vedó porabiti čas pomanjkanja ter pridejo med stradajoče z obilnim živežem, jim ga delé in zlasti glavarjem darov dajó, da si jih na svojo stran pridobé....

Jaz in moj tovarš gosp. Ign. Tomazin sva zadovoljna s pičlo hrano in borno pošteno obleko. Le takrat prideva v zadrege, kadar bi bilo treba po novih misijonih stanovanj in kapelic za Božjo službo zidati, pa pripomočkov ni; — ali Bog bo že preskerbel in obudil misijonskih prijateljev, da mi pomagajo, ker vedó, da se s tem vdeležijo dobrega dela v čast Božjo in zveličanje duš.

H koncu se ponižno priporočim v Vašo milost in molitev, prečastitljivi Knez in Škof, ter bivam z naj večim spoštovanjem in čenjenjem Vam prepokorni sluga

Francišek Pirc s.r.,
kat. misijonar.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Ali se zdaj Prus debelo smeja, ker mu od vsih strani denar skupaj vozijo in vojskine stroške plačujejo: — to pa po tem, ko je toliko okrajin ožulil, omolzél in oplel! Postavimo, soditi nočemo, ko bi bila pruska vojska krivična: s kakošnim srcem bi on ta denar sprejemal, s kakošnim očesom ga gledal? Bog je sodnik kraljev in cesarjev, kakor vsacega posameznega človeka.

„Zukunft“ na Dunaju ze nekaj časa mnogo piše, kako naj bi se narodi avstrijski med seboj v misli in djanji spravili in na potu ravnopravnosti zedinili ter sprijaznili. Ta misel je keršanska in edina, ktera bi Avstrijo in njene narode srečne storila. Tudi nemška stranka na Dunaju, ki se imenuje zvezna ali federalistiška, se zbira in snuje enako pravične namene; so pa nasproti drugi, ki jo le tako vijejo, da bi Nemci in Madjari gospodovali, drugi narodi pa jim pri nogah čepeli in na drobtinice njih milosti čakali. Gotovo je, da Bog, ki je večna pravica, more za stalno blagosloviti le tisto, kar je zastavljeno na pravico.

Pomirovanje z Italijo počasi napredva, vender terdijo, da se bode mir storil. Bog ga daj!

*) Poprej je pošta vse časnike zavoljo vojske nazaj dajala, torej se je pošiljanje čisto ustavilo; zdaj pa je zopet vse odpravljeno, in morebiti so gg. med tem že dobili. Vr.

Prusija se huduje, ker se Saksonija brani, da bi je Prusija ne pojedla. Kdo neki ne ljubi svojega življenja?

Greško gibanje po vsi Grecii raste; po mnogih mestih se zbirajo odbori Krečanom v pomoč.

Iz novega Sada pišejo v „Zukunft“, da bodo Serb-ljani, Romani, Slovaki in Rusi na Ogerskem čudno gledali, ako dobijo madjarsko ministerstvo na mesto ogerskega, ter bi bilo 6 milijonov Nemadjarov 4 milijonom Madjarov v roke danih!

Napoleon si je izbral novega ministra zunanjstva, markiza „de Moustier“ ki ga že naprej obirajo, kakor kmetiško nevesto. Na Turčijo se bodo zagnali! Tako vreši. Pa zopet skerb: kateri bodo skupaj deržali? In še le, ko bi na to prišlo: „kaj bode kdo dobil?“ To, to! Ena reč je gotova: da bodo frajmavarski skupaj vlekli; — in druga skorej ne manj: da se bodo med seboj kavšali, ako bi Turčijo delili. Toda ravno tako „truhljen mož“ Turčin še ni, kakor si ga časništvo in marsikteri drugi mislijo. In ako tudi „Gran-turco“ (kakor se je godilo med to vojsko po Pruskem) razglasi, da „mohamedanizmu“ gre za življenje ali smert ter „fanatizira“ milijone in milijone musulmanov po Afriki, Azii, Evropi: gorje zopet katoličanom med njimi — drugače še kakor leta 1860! Pa tudi kamor se toliki razserdeni rôji zaženejo, utegnejo še kaj opraviti, če ravno ne za stanovitno.

Zastran Benečije in Nemčije pravi „Volksztg.“ v Baltimori: Avstrija se je hotla z odstopom Venecije iz neprijetne zadrege umakniti, da bi si bila poslednjič vender še svojo veljavo na Nemškem ohranila; toda Napoleon je bil Prusijo in Italijo tako skupaj vpregel, da ste se nasproti zavezale, da nobena ne bode sama zase brez druge miru delala. S tem je bila Avstrija prisiljena Venecijo žertvovati in se tudi svoji veljavi v Nemčiji odpovedati. — Ravno ta list pravi: Ako vidimo, kako zdaj na Španjolskem železnoroki Narvaez državno veslo derži, kako Napoleon mervico prava parlamentarskega življenja na Francoskem vtesnuje in se v Belgii prostosti tiska žuga; kako na Angleškem mirne leške zbiralisa z orožjem razkropkujejo; kako se na Pruskem leški namestovavci domu zaganjajo, ako po Bismarkovi pišalki ne plešejo; kako so nemški vstavní vladarji Napoleonu v naročje gnani; ... kako Rusija poljsko narodnost s silo zatira: se ne moremo misli ubraniti, da iz sedanje vojske za vse evropske države žuga vojaška vlada iziti. To misli Amerikanec, kaj pa Bog dá, se bo vidilo. —

Iz Rima pišejo, kako se Napoleon v pismu do sv. Stola ponaša, da se je 17 let zastoj trdil Rim k potrebnim preuredbam nagniti. Iz tega pisma, pravi dopis, je donelo kakor poslednja beseda varha (!?), ki se hoče znebiti nevhvaležne naloge. — Ostudna potuhnjenost! Kdo je prosil Napoleona za njegovo varstvo? Naj bi se ne bil Napoleon v Rim vtikal, bi bile Avstrija in Španija drugač varovale Rim in sv. Očeta, pa še koga družega. Ne pedi zemlje bi Rim ne bil zgubil in potoki solz bi bili prihranjeni sv. materi Cerkví in nje poglavarju. — Dalje pravi dopis: „Sprevidili (?) so poslednjič (v Rimu), da se mora Rim porazumiti z narodom, h kateremu se štejejo njegovi prebivavci in ki vso okrajino obdajajo.“ Kdo je neki tisti „narod?“ Macini, Garibaldi, Viktor-Emanuel in njegovi frajmavarski ministri, pa nekaj brezbožnih vekačev in zapeljanih, ki ne vedó, kaj delajo; narod ne le na Rimskem, ampak po vsem Italijanskem je sv. Očetu iz serca vdan. In v čem naj bi bilo tisto „porazumljenje?“ V tem, da bi papeža še bolj oropali, ubozega Samarijana do kože slekli, vradnije duhovstvu vzeli, še tisto malo zanesljivih tujih vojakov odpravili itd. Časniki že snujejo mnogotere prijazne zaveze, zakone in kdo si vé kaj vse

med Avstrijo in novo Italijo ter nje nim izobčenim kraljem. Ako ni greh dunajskim listom po nemškem bundu zdihovati, tudi nam ne bo greh reči, da gorje Avstrii, ako tje pride, kamor jo prostomiselnost hoče pritirati. Govori se, da je Avstrija na razpotji: s Francijo in Italijo, ali pa s Prusijo v zvezo stopiti. Oboje je nevarno. Si fractus illabatur orbis — naravnost po poti pravice in katoličanstva! To edino je rešivno.

Rusija in severna Amerika si čez široko morje nekako posebno prijazno roke podajate. Kaj neki ti močni v svojem vladilu čisto naskrizni državi mislite? Naj bi se do katoličanov in Poljcev tako neusmiljena Rusija od Amerikancev nekoliko prostomiselnosti naučila, to bi bila zanjo naj večí korist. Listi iz zveznih držav namreč ne tožijo, da bi vlada katoličane v veri motila: tudi zastran národne svobode zveznih občanov je bilo že čednih reči slišati, kako vlada n. pr. na jezik občin ozir jemlje. Tako bi se sestra od posestrime kaj dobrega naučila.

Katoliški misijoni v Indii. Po najnovejših naznanilih je v Indiji sedaj 800.000 katoličanov. To je kaj lepo število, se posebno če se pomisli, da našim misijonarjem tamkej prenapeto mohamedansko zelo pot zapira, še bolj pa protestanje, ki se na vse kriplje prizadevajo za svojo vero in ki jih njih vlade zelo zelo podpirajo. Ravno izmed protestantov pa jih kaj veliko prestopi v katoliško Cerkev. Tako pišejo oo. jezuitje v svojem misijonskem naznanilu l. 1864, da samo v misijonu v Maduri si prizadeva 76 protestantskih magistrov, da bi dobilo ljudstvo na svojo stran, kar jim pa ne gre izpod rok, če tudi neštevilno denarjev potrosijo, in pa da je 100 protestantov sprejelo katoliško vero. In kat. misijonar gosp. Hartman med drugim piše: „Naše delo lepo napreduje. Napravili smo tudi vstave za odrejo mladine, kar je vzbudilo med protestanti velik strah; — ravno zdaj potuje anglikanski škof iz Kalkute po deželi in kliče na vojsko zoper naše šole in zoper nas. ...“

Méd in pelin.

Konkordat in časnikarji. Potepinski šolarčki imajo neko posebno porednost v navadi. Kadar taki kaj naredi in se mu šiba moči, takrat se hitro kaj izmisli in ravno tistega učenčika ostro toži, ki misli da bo njega ovadil. — Taki zanikarneži so tudi mnogi časniki, zlasti na Dunaji. Ker so poprej ljudi šuntali in v marsiktere napake zapeljevali, posebno pa v zaničevanje sv. vere in veljave katoliške Cerkve ter ravno s tem v mnoge druge nesreče zapletli; torej jih neki červ grize, čutijo, da so šibe vredni, ktera se jim tudi pri pravičnem Sodniku namaka, — pa tudi človeškega očitjanja ne slišijo radi. Kaj je tedaj početi? Udri po nedolžnem učencu! Njega toži, kriviči, obrekuj, oblaguj: sej po perstih te ne bo nihče kercal, — tacih je pa le preveč, da ti bodo verjeli! To nedolžno dete je zopet „konkordat!“ ... Znano je, da konkordat je tista zveza avstrijska z Rimom, po kateri bi bila katol. Cerkev nekaj več svobode vživala, ki je pa do zdaj še ni posebno veliko skusila. Nastavite ušesa in poslušajte, kaj je dunajskim časnikarjem poredni „konkordat“ učinil: Konkordat je skorej blezo Pruse v Avstrijo pripeljal, kajti on je Avstrii „nemške serca odverní.“ Konkordat je morda vzel Benedke in Milan, Avstrijo čisto iz Nemčije vergel, — pa Avstrijo skorej na kant spravil, in poslednje zato, ker včasi kaka keršenica dá kaki soldek za sv. Očeta. Vse to, in kdo vé, kaj še več, je konkordat storil ali pa saj pomogel k temu.

Kaj bi neki „Wanderer“ rekel, ko bi mu na njegovo potuhnjeno podpihovanje hotel kdo odgovoriti in

reči: „Vsega tega, česar ti „konkordat“ dolžiš, si krivi ti s svojimi tovarši vred? Vi ste vero in cerkev zniževali, obrekovali, ji spoštovanje kradli pri ljudstvu, ko ste n. pr. černili njene naprave, osebe, pastirske liste, ukaze, „konkordate“ itd. S tem ste avstrijsko ljudstvo pohujšali, pogrezvali v nejevero in vsaktere pregrehe. S pregrehami se je zbudovala jeza Božja, ki je zdaj vdarila s tako grenko zgubo vojaštvo in cesarstvo. Vi nejeverni časniki ste storili, da krivoverski Prusi imajo več verskega življenja kot velik del katoliških Dunajčanov, pa tudi veliko vojašine. Vi ste vero gospodi tako pristudili, da bi se v avstrijskih zborih gospodje smejali, ako bi poslanci tako očitno pobožno govorili, kakor v pruskem zboru. Vi dunajski časniki ste krivi, da tudi drugo avstrijanko časništvo malo vere razodeva, kakor vi; da je za vse cerkveno več del mlačno, nemarno, če že ne Cerkvi očitno nasprotno. In še veliko drugega ste vi krivi. Ob kratkem reči: Ceterum censeo, da naj bi se vsi časniki vašega kopita prepovedali in odpravili. Kaj bi rekla „Presse“, kaj „Wanderer“, kaj mnogi drugi „konkordatodušivci“ (prizanesite jezikoslovci!), ko bi se jim take solile?...

Serčnost katoliškega škofa. Krasinski, škof v Vilni, že tri leta zdihuje v pregnanstvu v Sibirii. Zapusenih ovčic se je usmilil samogiški škof mil. gosp. Volončevski ter je po dolgih prošnjah dobil od rusovskega cesarskega poveljnika privoljenje, da sme deliti na Vilnanskem sveto birmo, pa le tri ure na dan. Ko pa katoličanje zvedo, da pridejo škof, jih pripeljejo toliko k sv. birmi, kakor bi že 15 let ne bilo birmo v Vilni in škof je neustrašeno birmoval do zadnjega, tri dni od šestih zjutraj do poznega popoldne. — V Kovni je manjkalo duhovnov. Volončevski je prosil in prosil, da mu slednjič privoli poglavar, mlajši Muraviev, petim podeliti sakrament mašnikovega posvečevanja. Serčni katoliški škof gre in jih posveti dvajset. To je razkačilo cesarskega namestnika in ves serdit leti k Volončevskemu. „Koliko ste jih mašnike posvetili?“

„Dvajset,“ mirno odgovori starček. — „Ali vam nisem samo za pet dal privoljenje?“

„Vem, pa moja viši dolžnost mi je drugač velevala. Kot škof ne smem pustiti, da bi ljudstvo zavoljo pomanjkanja duhovnov zanemarjalo svoje dolžnosti, da bi k spovedi ne hodili in še celó k maši ne. Sej vidite, da se število duhovnov vedno manjša; kaj bo z vero, če ne bode pripušeno, posvečevati novih duhovnov?“

„Ali veste, kake nasledke bo imela vaša nepokoršina? Veliko kazen boste plačali.“ „Kaj čem zoper to,“ odgovori škof, „pa sej veste, da nimam denarjev.“

„Pohište vam bomo prodali in vse drugo, kar je vašega.“

„Dobro, če le mene samega prostega pustite,“ — „Vi ste prosti.“

„Kaj pa škofijska palica, ali mi ostane?“ „Kaj pa da.“

„Če je tako, se poslovim.“ S temi besedami vzame višji pastir škofovo palico in se odpravlja iz svojega stanovanja. „Kam pa? zavpije razkačeni poglavar.“

„Sej tukaj nimam kaj več opraviti, ker mi bote vse prodali. Grem in prosil bom milošnje; verniki se me bodo usmilili in mi ne bodo odrekli koščeka kruha.“

Ta serčnost je ganila Muravieva, odpustil je starčku kazen.

„Tajcer Mihel.“ Ta beseda se velikrat sliši. Poslušajmo, kaj Nemec L. Kist piše o tem Mihlu (Geistl. Schatzgräber st. 21.): On pravi: Večkrat rabim umetalne besede tujih dežel, ki pa so v nemščini vdomačene, in upam, da me ne bo kdo zavoljo tega v resnici gra-

jal. Sej se povsod toliko bobna zastran olike in zbistrenja občinstva, in „liberalni“ časniki dan na dan ljudstvu govore v vuškastem, poetičkem, modrijansko-profesor-skem zlogu: — tadaj mora pač vender ljudstvo imeti želodec, ki je zmožen take laške zalogljaje hrustati. Sicer pa ta olike in ubrisba ljudstva ni ravno tako prazna beseda. Odkar je pisal Knies svoje tize (škoda, da jih ni bilo 95!), Schenkel se storil vradnika v Nazaretu in Jezusu Kristusu iz ondotnih rojstnih in obreznih bukev naredil prozaiški rojstni list, ... Eckardt svojega „Manuela“ v svet zagnal, in so Büchner, Moleschott in Vogt materializem poveličevali, — od takrat je nemški Mihel neznansko napredval v oliki in razsvitu: govori v vsih jezikih, jasne so mu skrivnosti matere nature, si v boleznih sam recepte piše, si sam pravde sklepa iz „kodeksa“ nove dobe; ne da bi le količkaj poprej študiral obojno pravo razlušuje naj bolj zadržane pravne vprašanja in procese. Mihel, čas je, da bi se ti prekerstil in Salomon imenoval! Zakaj Salomon je „tipus“ modrosti. In ali ne boš postavil spominka novi dobi, ki te je v eni noči prestavila med sedmere modrijane?... Undan so menda učeni v neki družbi pretresovali baranje: če ni prišel že zdaj veliki „moment“, da bi se odpravile nemške vseučiliša, „in specie“ badenske, in naj bi se njih zakladbe obrnile nekaj v povzdigo gospodarstva in živinoreje, nekaj pa v zidavo frajmavarskega tempeljna, in nekoliko za popotnino začetnim umetnikom, ki naj popotvajo po „efemer-skem“ (sanjarskem) laškem kraljestvu ter naj korenito študirajo ondotno izgledno gospodarstvo, in ko se povernejo, da ga tudi pri nas vdomačijo. Čemu še vseučiliša, češ, ko papeštvo in teologija za sušico umira, in ker se Mihel po vsih družih napravah že kakor čirčavnik na svet rodi! Ako se vseučiliša do časa ne odpravijo, se utegne smešni primerljaj pripetiti, kakor v mestu Karlsruhe v umetni šoli, da za 7—8 profesorjev sta samo dva učenca!“ Še marsikaj pripoveduje o nemškem Mihlu, o nemški kulturi, n. pr., da je v nekem kraju „ortsschulrath“ lastnemu fajmostru pred nosom šolske vrata zalušil in zapahnil; pa da je „in gerechter Besorgniss wegen der Dinge, die da noch kommen,“ z velikim trdom še poslednje sove polovil, ki so ob donovski dolini „unheimlich“ fofotale, češ, da ne bodo ti mračni čuki več v spomin klicali „pobožnega srednjega veka“ in nekdanje „Geistesfinsterniss und Volksverdummung.“ — Iz dolzega diskurza kratki nauk bodi ta: naj se slovensko ljudstvo umno in na podlagi svete vere bistri in olikuje, da se ne bode kdaj o kakem slovenskem „otesuhu“ lamentiralo, kakor zdaj o nemškem Mihlu.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Gosp. Lor. Mazek gre z Vač v Zagorje za duhov. pom.; g. Val. Pečnik, nov. posv., na Vače za beneficiata. Sentvid na Dolenskem je podeljen gosp. Mat. Kulavici-u, ondotnemu duhov. pomočniku; Kresnice gosp. Prim. Ribnikarju; in Turjak g. Jan. Zorc-u, fajm. na Golem. — Popr. V popr. l. beri „Urančič“ (namesto Uranič) gre v Čer-nomelj za vodja itd.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. A. H. Serčna hvala za oboje. — G. Fr. O.: S pesmijo, sicer lepo, bi bilo dosti opraviti, da se nitka vdene in vseskozi obleka dá; se bo vidilo, kaj Bog dá. — G. M. M.: Serčna hvala za stari rokopis, ki je viditi, da je kaj posebnega: se bo vidilo, kaj je z njim storiti, kadar čas dobimo ga bolj natanko pregledati. — G. B.: Prav koristno in hvale vredno! zastran poseb. natisa se bode treba posvetovati. — G. M. K.: zastran omenjenega branja za mlad. bomo skusili zvediti, in Vam naznaniti. —